

Mennesket bag myten

Jeg har aldrig set meget tv og film. Den dannelse der kan ligge i denne interesse har jeg først sent i livet forstået værdien af, selvom mit tidsforbrug af disse medier fortsat er marginalt. Som ung i 20'erne købte jeg et gammelt B&O fjernsyn af en studiekammerat for 100 kr., og han tilgav mig aldrig, at jeg kun benyttede det til natbord. Med andre ord, jeg har set få af de klassiske filmperler. Dvs. fascinationen af skuespilleren Marilyn Monroe (1926-1962) er heller ikke nået til mit univers ad filmens vej. Nej, første gang jeg for alvor opdagede ikonets kraft var da jeg mødte Andy Warhols (1928-1987) version i silketryk på kunstmuseerne. Han gjorde det til en særlig mission, at forevige personligheder, world wide, ad denne vej, hvor vor egen Dronning Margrethe (1940-) også fandt nåde for hans blik ligesom Mao Tse - tung (1893-1976) og mange andre.

Marilyn Monroe var egentlig ikke hendes navn. Hun blev født som Norma Jeane Mortenson i tvillingernes tegn og karakteriserede sig selv som et dobbeltvæsen "Jekyll and Hyde, two in one" og flere fortæller, at idéen til det navn vi kender hende som, stammer fra hendes hånds linjer, der begge former et tydeligt "M". Det samme gør det pseudonym, hun benyttede, da hun fløj til Hollywood i al anonymitet vinteren 1954, hvor hun i lufthavnen indskrev sig med navnet Zelda Zonk, inspireret af en af datidens mest succesrige amerikanske forfattere - Francis Scott Fitzgerald (1896-1940), hvis berømte og berygtede kone hed Zelda.

Marilyn Monroe blev via de mange filmroller hun erhvervede sig, ufrivilligt, indbegrebet af "dum blondine". Tænk bare på filmtitlerne "Gentlemen foretrækker blondiner", "Tre piger søger en millionær" og "Den søde kløe". Der var ikke plads til et nuanceret billede af ikonet. En intellektuel og kunstnerisk Marilyn - fandtes hun? Eftertiden har vist noget vigtigt.

Marilyn Monroe begik selvmord i 1962 og hendes ven Marlon Brando udtrykte det, som de fleste tænkte: *"Alle stoppede op midt i deres arbejde, og alle havde det samme udtryk i ansigtet og tænkte det samme: Hvordan kan en pige, der har succes, berømmelse, ungdom og skønhed.....hvordan kan hun tage sit eget liv?"*

Ingen kunne forstå det, for alle i hele verden ønskede det, hun havde, og folk troede ikke på, at livet ikke var vigtigt for Marilyn Monroe, eller at hendes liv var et andet sted.”

Marilyn Monroe testamenterede sine personlige ejendele til Lee Strasberg, og da han døde i 1982 arvede hans unge enke Anna Strasberg materialet. Under en oprydning mange år senere, fandt hun to uvurderlige kasser fyldt med Marilyn Monroes notater, digte, breve mm. Materialet er nu samlet og redigeret i bogen ”FRAGMENTER digte, personlige notater, breve”, som er titlen på den danske oversættelse fra 2010.

Bogen dokumenterer Marilyn Monroes dybfølte kærlighed til litteratur, ligesom hendes bogsamling på godt og vel 400 bøger vidner om hendes litterære spændvidde: Milton, Dostojevskij, Whitman, Hemingway, Beckett, Joyce osv. Og Marilyn Monroe satte i modsætning til de fleste andre Hollywoodskuespillere en ære i at blive fotograferet med en bog i hånden. I et interview fra 1960 genkalder Marilyn Monroe sig starten på hendes karriere: *”...man så mig aldrig til en premiere, en pressekonference, en reception. Forklaringen er såre enkel: Jeg gik i skole! Jeg havde ikke kunnet gøre min uddannelse færdig, så jeg studerede ved universitetet i Los Angeles. Om aftenen. Om dagen tjente jeg til livets ophold ved at spille små roller i film. Jeg fulgte kurser i litteraturhistorie og i amerikansk historie. Jeg læste meget, alle de store forfattere.”*

Også kunsten havde en stor plads i Marilyn Monroes hjerte, og det er en kendt sag, at hun inspirerede flere af hendes samtidige kunstnervenner herunder Salvador Dali, Andy Warhol og Willem de Kooning. En af Marilyn Monroes foretrukne kunsthistoriske perioder var den italienske renaissance med Botticelli i spidsen.

Og når Marilyn Monroe i nedenstående digt taler om Brooklyn Bridge gør hun det, ifølge Antonio Tabucchis forord til førnævnte bog, som en litterær reference til Hart Cranes "The Bridge" fra 1930 og ifølge ham, evner hun at fortætte alle betydningerne i Cranes store digt, og dermed overbringe en kode til den, der ønsker at forstå den.

"Åh, for fanden, jeg ville ønske, at jeg var

Død – absolut ikke-eksisterende –

Forsvundet herfra – alle vegne fra

Men hvordan skulle jeg gøre det

Der er altid broer – Brooklyn Bridge

Men jeg elsker den bro (...)

og ud over det har jeg aldrig set en grim bro"

Det poetiske gemyt er heller ikke til at tage fejl i følgende digt:

"Liv –

Jeg er begge dine retninger

På en eller anden måde bliver jeg hængende

Oftest nedad

men stærk som et spindelvæv i

vinden – jeg lever mest i den kolde, glitrende frost.

Men mine perletrukne stråler bærer farver jeg har

set i et maleri- åh, liv, de

har snydt dig."

Så vidt Marilyn Monroes poetiske åre og interesse for litteratur og kunst. Det er ikke det hun er mest berømt for, men vidner om et langt mere vidtfavnende og nuanceret menneske, som ønskede at forstå sig selv, sine medmennesker, sin samtid og sin historie i et dybere eksistentielt perspektiv end tidligere antaget. Mennesket bag myten!